

CYNGOR SIR YNYS MÔN / ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL	
Cyfarfod:	Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu
Dyddiad:	9 Rhagfyr 2021
Pennawd yr Adroddiad:	Adroddiad Sicrwydd Llywodraethu Gwybodaeth Blynyddol Ysgolion Ynys Môn- Tachwedd 2021
Pwrpas yr Adroddiad:	Hysbysu aelodau o'r lefel o gydymffurfiaeth a risg diogelwch data mewn perthynas ag ysgolion, a crynhoi blaenoriaethau presennol
Adroddiad gan:	Elin Williams, Swyddog Diogelu Data Ysgolion Est: 1833, dpoysgolionmon@ynysmon.gov.uk
Swyddog Cyswllt:	Elin Williams, Swyddog Diogelu Data Ysgolion Est: 1833, dpoysgolionmon@ynysmon.gov.uk

Pwrpas yr adroddiad hwn

Darparu dadansoddiad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion i'r Pwyllgor Archwilio a Llywodraethu o'r materion Llywodraethu Gwybodaeth allweddol ar gyfer y cyfnod rhwng Gorffennaf 2020 a Thachwedd 2021 a chrynhoi'r blaenoriaethau cyfredol.

Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn darparu datganiad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion a throsolwg o gydymffurfiaeth ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig Ynys Môn â gofynion cyfreithiol wrth ymdrin â gwybodaeth am ysgolion, gan gynnwys cydymffurfio â Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol y Deyrnas Unedig (UK GDPR); Deddf Diogelu Data 2018 a chodau ymarfer perthnasol.

Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi manylion y camau a gymerwyd ers yr adroddiad diwethaf (Gorffennaf 2020) i roi polisïau a dogfennau i ysgolion i gefnogi ysgolion i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data. Mae hefyd yn rhoi manylion am gynnwys *Cynllun Diogelu Data Ysgolion 2021-2022* a'r cynnydd hyd yma yn erbyn y cynllun a hefyd yr hyn a gyflawnwyd yn erbyn y *Cynllun Cymorth ar gyfer Ysgolion - Polisïau a Gweithdrefnau Diogelu Data Ysgolion 2020-21*.

Rhaid nodi bod y cyfnod hwn wedi bod yn arbennig o heriol i ysgolion oherwydd pandemig byd-eang Covid-19 ac mae wedi bod yn anodd iawn i ysgolion flaenoriaethu unrhyw beth oni bai am redeg yr ysgolion a darparu addysg tra hefyd yn delio â phrinder staff a heriau eraill y maent wedi gorfod eu hwynebu, ac maent yn dal i'w hwynebu yn awr.

Datganiad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion

Ers yr adroddiad diwethaf a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2020, oherwydd pandemig Covid 19, nid yw ysgolion wedi bod mewn sefyllfa i allu datblygu'r rhaglen diogelu data cyn gynted ag y buasant yn arferol yn gallu ei wneud. Nodwyd llawer o

flaenoriaethau a chamau gweithredu yn yr adroddiad diwethaf, ond mae wedi bod yn anodd i'r ysgolion allu rhoi lefel fawr o flaenoriaeth i'r gwaith hwn oherwydd ymdrin â'r pandemig. Hefyd, oherwydd cyfnod o absenoldeb tymor hir i mi fel y Swyddog Diogelu Data Ysgolion, mae rhai agweddau ar y cynllun wedi'u symud ymlaen. Mae cymorth allanol yn cael ei ddarparu gan Cwmni Celyn mewn perthynas â rhai o'r gweithredoedd a darnau gwaith o fewn y cynllun yma.

Mae targedau wedi'u hadolygu sawl gwaith, ond er gwaethaf y pandemig a salwch hirdymor fy hun, gwnaed rhywfaint o gynnydd o ran mabwysiadu polisïau diogelu data allweddol. Gwnaed gwaith sylweddol hefyd i uwchraddio systemau a seilwaith TGCh yr ysgolion drwy drosglwyddo i wasanaethau cwmwl Hwb.

Mae'r **arferion** rheoli gwybodaeth o ddydd i ddydd yn yr ysgolion yn dal yn dderbyniol a bu camau cadarnhaol. Mae pob ysgol wedi'i chofrestru gyda Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO) ac maent yn talu eu ffi diogelu data blynyddol. Mae pob ysgol hefyd wedi mabwysiadu'r Polisi Diogelu Data Ysgolion statudol. Mae pob ysgol wedi cofrestru ar gyfer Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru (WASPI) ers mis Gorffennaf 2020. Mae cynnydd hefyd yn nifer y cysylltiadau yr wyf fi fel y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn eu derbyn gan ysgolion yn gofyn am gyngor ac arweiniad.

Fodd bynnag, mae angen gwneud rhagor o waith o hyd i sicrhau bod yr holl bolisïau a dogfennau diogelu data allweddol wedi'u mabwysiadu a bod ysgolion yn monitro ac yn gallu dangos eu bod yn cydymffurfio â'r polisïau hyn (mae'n parhau i fod yn gyfrifoldeb corff llywodraethu'r ysgol i sicrhau bod pob polisi perthnasol yn cael eu mabwysiadu, gan gynnwys polisïau statudol e.e. Polisi Diogelu Data). Mae gwaith pellach i'w wneud o hyd i sicrhau bod gan bob ysgol brosesau cadarn ar waith i ddelio â digwyddiadau diogelwch data a cheisiadau gwrthrych y data.

Mae angen gwneud gwaith o hyd i sicrhau bod risgiau diogelu data yn cael eu rheoli'n effeithiol a bod cytundebau priodol ar waith gyda phroseswyr data. Mae mwy i'w wneud o hyd o ran nodi a darparu hyfforddiant penodol i staff ysgolion, gan gynnwys y corff llywodraethu, i sicrhau bod pawb o fewn strwythur yr ysgol yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau diogelu data.

Mae'n hanfodol bod yr ysgolion yn deall eu cyfrifoldebau a'u goblygiadau fel y rheolwyr data a'r disgwyliadau cyfreithiol sy'n deillio o hynny. Credaf fod ysgolion bellach yn deall eu rhwymedigaethau diogelu data yn well a phwysigrwydd diogelu data ac yn awr yn rhoi mwy o flaenoriaeth i sicrhau bod camau'n cael eu cymryd i gydymffurfio â gofynion o dan deddfwriaeth diogelu data.

Asesiad Sicrwydd Swyddog Diogelu Data Ysgolion (Tachwedd 2021)	Sicrwydd Rhesymol
Mae'r broses o ddechrau cael polisïau, prosesau ac arferion ar waith i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data wedi dechrau yn yr ysgolion, ond mae mwy o waith i'w wneud o hyd i gael pob ysgol ar yr un lefel a sicrhau bod gan ysgolion y gofynion sylfaenol ar waith i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data.	

Argymhellion

Mae'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn gwneud yr argymhellion canlynol i'r Pwyllgor:

- i. i dderbyn adroddiad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion, gan gynnwys y datganiad;
- ii. i'r Pwyllgor gymeradwyo camau nesaf arfaethedig y Swyddog Diogelu Data Ysgolion - y Cynllun Diogelu Data Ysgolion – er mwyn galluogi ysgolion i lawn weithredu yn unol â gofynion diogelu data.

ADRODDIAD SICRWYDD LLYWODRAETHU GWYBODAETH BLYNYDDOL YSGOLION YNYS MÔN

**ELIN WILLIAMS, SWYDDOG
DIOGELU DATA YSGOLION**

Tachwedd 2021

Cynnwys	Tudalen
1. Cyflwyniad	3
2. Casgliadau a Gweithredoedd o Adroddiad Gorffennaf 2020	4
2.1. Casgliadau o Adroddiad Gorffennaf 2020	4
2.2. Gweithredoedd o Adroddiad Gorffennaf 2020	5
2.2.1. Polisïau, Arweiniad, Dogfennau a Thempledi a Rennir ag Ysgolion	11
2.2.2. Hyfforddiant Diogelu Data	13
2.2.2.1 E-ddysgu	13
2.2.2.2 Hyfforddiant Diogelu Data a roddir gan y Swyddog Diogelu Data Ysgolion	13
3. Cynllun Diogelu Data Ysgolion	14
3.1. Cynllun Cefnogaeth i Ysgolion – Polisïau a Gweithdrefnau Diogelu Data Ysgolion	14
3.2. Cynllun Diogelu Data Ysgolion 2021-2022	15
3.2.1. Polisïau a Dogfennau Diogelu Data	15
3.2.2. Datblygu Proses Derbyn Polisïau	15
3.2.3. Defnyddio'r Teclyn Adolygiad Rheolaeth Ysgolion (ARhY) Fel Teclyn Monitro	16
3.2.4. Mapio Proseswyr Data	16
3.2.5. Mapio'r Llif Data rhwng yr Ysgolion a'r Cyngor	16
3.2.6. Cytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer y Gwasanaeth Swyddog Diogelu Data Ysgolion	16
3.2.7. Diweddariad a Newyddlen Diogelu Data Ysgolion Tymhorol	17
3.2.8. Cymorth Allanol i'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion	17
4. Digwyddiad Seibr Ysgolion Uwchradd	17
5. Datganiad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion - Tachwedd 2021	18
6. Casgliadau a Chamau Nesaf	19

1. Cyflwyniad

Mae'r adroddiad hwn yn darparu datganiad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion a throswolwg o gydymffurfriad ysgolion cynradd, uwchradd ac arbennig Ynys Môn â gofynion cyfreithiol wrth ymdrin â gwybodaeth am ysgolion, gan gynnwys cydymffurfio â Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol y Deyrnas Unedig (UK GDPR); Deddf Diogelu Data 2018 a chodau ymarfer perthnasol.

Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi manylion y camau a gymerwyd ers yr adroddiad diwethaf (Gorffennaf 2020) i ddarparu polisiâu a dogfennau i ysgolion i'w cefnogi i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data. Mae hefyd yn rhoi manylion am gynnwys *Cynllun Diogelu Data Ysgolion 2021-2022* a'r cynnydd hyd yma yn erbyn y cynllun a hefyd yr hyn a gyflawnwyd yn erbyn y *Cynllun Cefnogaeth i Ysgolion - Polisiâu a Gweithdrefnau Diogelu Data Ysgolion 2020-21*.

Rhaid nodi bod y cyfnod hwn wedi bod yn arbennig o heriol i ysgolion oherwydd pandemig byd-eang Covid-19 ac mae wedi bod yn anodd iawn i ysgolion flaenoriaethu unrhyw beth oni bai am redeg yr ysgolion a darparu addysg tra hefyd yn delio â phrinder staff a heriau eraill y maent wedi gorfod eu hwynebu, ac maent yn dal i'w hwynebu yn awr.

Dyma'r 45 o ysgolion yn Ynys Môn sydd wedi cofrestru i dderbyn cefnogaeth ac arweiniad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion:

Ysgolion Cynradd

Ysgol Gynradd Amlwch	Ysgol Esceifiog	Ysgol Llanfairpwll	Ysgol Penysarn
Ysgol Beaumaris	Ysgol Gymuned y Fali	Ysgol Llanfawr	Ysgol Rhoscolyn
Ysgol Gynradd Bodedern	Ysgol y Ffridd	Ysgol Llanfechell	Ysgol Rhosneigr
Ysgol Bodffordd	Ysgol Garreglefn	Ysgol Llangoed	Ysgol Rhosybol
Ysgol y Borth	Ysgol Goronwy Owen	Ysgol Llannerch-y-medd	Ysgol Rhyd y Llan
Ysgol Bryngwran	Ysgol y Graig	Ysgol Moelfre	Ysgol Santes Dwynwen
Ysgol Brynsiencyn	Ysgol Henblas	Ysgol Gymraeg Morswyn	Ysgol Santes Fair
Ysgol Cemaes	Ysgol Kingsland	Ysgol Parc y Bont	Ysgol Talwrn
Ysgol Corn Hir	Ysgol Llanbedrgoch	Ysgol Pencarnisiog	Ysgol y Tywyn
Ysgol Cybi	Ysgol Llandegfan	Ysgol Pentraeth	

Ysgolion Uwchradd

Ysgol Uwchradd Bodedern

Ysgol Uwchradd Caergybi
Ysgol David Hughes
Ysgol Gyfun Llangefni
Ysgol Syr Thomas Jones

Ysgolion Arbennig
Canolfan Addysg y Bont

2. Casgliadau a Gweithredoedd o Adroddiad Gorffennaf 2020

2.1. Casgliadau o Adroddiad Gorffennaf 2020

Y canlynol oedd y casgliadau yn adroddiad Gorffennaf 2020:

- Mae **arferion** rheoli gwybodaeth o ddydd-i-ddydd mewn ysgolion yn dderbyniol ar y cyfan ond nid yw'r rhan fwyaf o ysgolion wedi mabwysiadu polisïau a dogfennau allweddol gan na chrëwyd nifer o'r polisïau a'r dogfennau hyn ar gyfer ysgolion cyn penodi'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion. Mae'n hanfodol bod polisïau a dogfennau craidd cyfredol yn cael eu mabwysiadu cyn gynted â phosibl. Mae Covid-19 wedi cael effaith ar yr amserlen ar gyfer cymeradwyo'r polisïau a'r dogfennau allweddol ond mae angen ceisio sicrhau bod y rhain ar waith, mewn partneriaeth â'r ysgolion, yn ystod tymor yr hydref.
- Mae angen sicrhau bod prosesau diogelu data penodol, effeithiol a chadarn ar waith. Mae hyn yn unol â'r polisïau a'r dogfennau allweddol. Ar hyn o bryd, nid oes unrhyw brosesau cadarn ar waith o ran ymdrin â digwyddiadau diogelwch data; ymdrin â cheisiadau gan wrthrych y data; cyfyngu ar fynediad at wybodaeth bersonol; dileu data personol sydd wedi mynd heibio cyfnod cadw; rheoli risgiau diogelu data a chreu Aseidiadau Effaith Diogelu Data ar gyfer prosesau risg uchel.
- Mae angen sicrhau bod gan ysgolion *ROPA* (gan gynnwys mapiau llif data) a Rhestr Asedau Gwybodaeth ar waith sy'n cael eu cadw yn gyfredol.
- Mae angen sicrhau bod gan ysgolion Hysbysiadau Preifatrwydd addas a chyfredol a'u bod yn cael eu rhannu a'u bod ar gael i unigolion a bod ffurflenni casglu data a ffurflenni caniatâd yn cynnwys crynodeb o'r Hysbysiad Preifatrwydd.
- Mae angen cytundebau priodol ar waith gyda phroseswyr data lefel uchel a hefyd gydag ysgolion unigol. Bydd angen i'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion weithio gyda'r ysgolion i sicrhau bod y rhain ar waith.
- Mae angen i'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion wneud mwy o waith gydag ysgolion ynghylch defnyddio caniatâd gan gynnwys adolygu'r ffurflenni presennol.
- Mae angen diweddarau'r cynllun hyfforddi ac ysgolion i sicrhau bod eu holl staff wedi cwblhau'r modiwl ar-lein.
- Mae angen gwneud gwaith i sicrhau bod holl gyrff llywodraethu ysgolion yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau diogelu data a sut i sicrhau bod ysgolion yn cydymffurfio. Bydd angen i gyrff llywodraethu ysgolion fabwysiadu'r polisïau diogelu data ar ran yr ysgolion a gofyn i ysgolion ddangos eu bod yn cydymffurfio â'r rhain.

2.2 Gweithredoedd o Adroddiad Gorffennaf 2020

Adnabyddodd y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn 2020 pa ddarnau o waith yr oedd angen eu gwneud gyda'r ysgolion i sicrhau eu bod yn cydymffurfio'n llawn â deddfwriaeth diogelu data ac yn cyflawni'r hyn a ddisgwylir ganddynt fel y rheolydd data, sy'n gyfrifol yn y pen draw am sicrhau eu bod yn prosesu data personol yn gyfreithlon.

Cynigiwyd y camau canlynol fel y camau nesaf yr oedd angen eu cymryd i sicrhau bod pob ysgol yn gweithredu yn unol â'r gofynion. Nodwyd y cynnydd hyd yma mewn perthynas â'r camau i'w cymryd yn ogystal ag unrhyw waith pellach y mae angen ei wneud.

Mae'r *Cynllun Diogelu Data Ysgolion* eisioes wedi ei hadolygu ers y sesiwn adrodd diwethaf yng ngŵydd y digwyddiad data:

Allwedd Statws RAG

	Ar y ffordd o fod wedi ei gwblhau yn llawn
	Ychydig tu ôl o ran cynnydd, ond mae'r rhan fwyaf o'r tasgau yn cael eu cwblhau
	Tu ôl o ran cynnydd, gyda rhai tasgau wedi eu cwblhau
	Dim cynnydd

Rhif	Gweithred o 2020 yn dilyn ymweliadau arfarnu cyntaf i'r ysgolion unigol gan y Swyddog Diogelu Data Ysgolion	Cynnydd hyd yma yn erbyn camau gweithredu a nodwyd yr oedd angen eu gweithredu	Gwaith pellach i'w wneud
1	<p>I'r polisïau, y canllawiau, y dogfennau allweddol a'r templedi terfynol gael eu cymeradwyo'n ffurfiol gan Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth Dysgu, mewn partneriaeth ag ysgolion, fel y gall ysgolion eu mabwysiadu'n ffurfiol yn hydref 2020.</p> <p>Bydd yr holl bolisïau a dogfennau ar gael ar adran GDPR Addysg Môn fel bod popeth o ran dogfennau diogelu data cyfredol ar gael i ysgolion mewn un lle.</p> <p>Mae'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion wedi creu dogfen <i>'Fframwaith Adolygu Polisi, Canllawiau a Dogfennau Diogelu Data Allweddol Ysgolion Ynys Môn'</i> sy'n rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf am statws y gwahanol ddogfennau y mae angen i ysgolion eu mabwysiadu (hyd at fis Gorffennaf 2020).</p> <p>I'r ysgolion sicrhau bod y polisïau yma wedi eu mabwysiadu yn ffurfiol gan y corff llywodraethu ac eu bod yn gallu dangos eu cydymffurfiaeth efo'r polisïau.</p>	<p>Mae pob polisi sydd wedi ei gyflwyno wedi cael ei gymeradwyo yn ffurfiol gan Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth Dysgu ac wedi ei rannu gyda'r ysgolion.</p> <p>Mae'r amserlen ar gyfer dosbarthu dogfennau i ysgolion wedi ei hadolygu.</p> <p>Mae'r polisïau a dogfennau sydd wedi eu rhannu ar gael ar dudalen diogleu data bwrpasol newydd ar feicrowefan y Gwasanaeth Dysgu, ble mae holl bolisïau, canllawiau a dogfennau ar gael i ysgolion.</p>	<p>I rannu gweddill y polisïau gyda'r Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth Dysgu ac yr ysgolion.</p> <p>I gyrff llywodraethu fabwysiadu'r polisïau yn ffurfiol.</p>
2	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion ymgymryd â gwaith gydag ysgolion i gael <i>ROPA</i> (gan gynnwys mapiau llif data) a Rhestr Asedau Gwybodaeth ar waith.</p>	<p>Mae cyfarfodydd mapio wedi'u cynnal ac yn dal i gael eu cynnal, gydag ysgolion i fapio pa systemau, rhaglenni ac apiau y mae ysgolion yn eu defnyddio mewn perthynas â sicrhau bod cytundebau diogelu data</p>	<p>Cwblhau'r ymarfer mapio a chreu templed terfynol ar gyfer y <i>ROPA</i> a'r Rhestr Asedau Gwybodaeth y gellir ei rannu ag ysgolion.</p>

	<p>Cwblhau Rhestr Asedau Gwybodaeth gydag ysgol uwchradd, ac yna rhannu templed cynradd ac uwchradd gyda'r ysgolion fel y gallant ei addasu ar gyfer eu hysgol unigol.</p>	<p>priodol ar waith gyda phroseswyr data.</p> <p>Mae templed gwag a canllaw wedi eu datblygu ar gyfer y <i>ROPA</i> ac y Rhestr Asedau Gwybodaeth.</p>	<p>Trefnu cyfarfodydd unigol gydag ysgolion i ddiwygio'r templedi er mwyn creu <i>ROPA</i> a Rhestr Asedau Gwybodaeth unigryw ar gyfer eu hysgol.</p>
3	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion weithio gydag ysgolion ar fabwysiadu polisïau a chreu prosesau ar gyfer ymdrin yn effeithiol â digwyddiadau diogelwch data a cheisiadau gan wrthrych y data.</p> <p>Darparu hyfforddiant gyda staff perthnasol fel y gall ysgolion ymdrin yn effeithiol â digwyddiadau diogelwch data.</p>	<p>Mae ysgolion wedi derbyn pecyn o ddogfennau, gan gynnwys polisi ar ymdrin â digwyddiadau diogelwch data ac ymdrin â cheisiadau gan wrthrych y data.</p> <p>Cynhaliwyd sesiynau hyfforddi cysylltiedig i esbonio cynnwys y dogfennau. Mae'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion hefyd wedi bod yn cefnogi ysgolion i ymateb i geisiadau gan wrthrych y data drwy gefnogi gydag addasu (<i>redacting</i>) gwybodaeth.</p>	<p>Bydd y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn parhau i gynnig mwy o sesiynau hyfforddi i'r ysgolion.</p>
4	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion gwblhau'r gwaith o greu Hysbysiadau Preifatrwydd a'u rhannu gyda'r ysgolion i'w haddasu a'u mabwysiadu.</p> <p>Hefyd, sicrhau bod ffurflenni casglu data a ffurflenni caniatâd yn cynnwys crynodeb o'r Hysbysiad Preifatrwydd.</p>	<p>Templedi Hysbysiad Preifatrwydd wedi eu rhannu gydag ysgolion.</p>	<p>Ysgolion i sicrhau eu bod wedi mabwysiadu fersiynau diweddaraf o'r Hysbysiadau Preifatrwydd.</p> <p>Y Swyddog Diogelu Data Ysgolion i ddiweddarau'r ffurflenni casglu data a ffurflenni caniatâd ac eu rhannu efo'r ysgolion.</p>
5	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion weithio gydag ysgolion i sicrhau bod cytundebau priodol ar waith</p>	<p>Mae darn o waith wedi dechrau ar edrych ar ba systemau, rhaglenni ac</p>	<p>Parhau i gyfarfod ag ysgolion unigol i gadarnhau proseswyr</p>

	<p>gyda phroseswyr data lefel uchel a hefyd gydag ysgolion unigol. I ddechrau'r gwaith hwn yn ystod tymor yr hydref.</p>	<p>apiau y mae ysgolion unigol yn eu defnyddio er mwyn deall pa broseswyr data y mae ysgolion yn gweithio gyda nhw, ac i gadarnhau a oes gan ysgolion gytundebau diogelu data priodol ar waith.</p>	<p>data a sicrhau bod cytundebau diogelu data priodol ar waith gyda'r holl broseswyr data.</p> <p>Cwblhau'r gwaith o fapio cytundebau diogelu data.</p> <p>Trefnu i gael cytundebau lle does dim rhai mewn bodolaeth yn barod.</p>
6	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion gynnal darn o waith a sesiynau hyfforddi gydag ysgolion ynghylch rheoli risg a sut i gwblhau Asesiadau Effaith Diogelu Data.</p> <p>Adolygu a oes Asesiadau Effaith Diogelu Data wedi'u cynnal yn hanesyddol ar gyfer prosesu data a all fod yn risg uchel ac i weithio gydag ysgolion i greu unrhyw Asesiadau Effaith Diogelu Data sydd eu hangen. I ddechrau'r gwaith hwn yn ystod tymor yr hydref.</p>	<p>Nid yw'r gwaith hwn wedi dechrau eto ond mae wedi'i gynnwys yn y <i>Cynllun Diogelu Data Ysgolion</i> sydd wedi ei hadolygu.</p> <p>Mae Polisi Asesiad Effaith Diogelu Data (DPIA) a matrices risg diogelu data wedi'u datblygu.</p>	<p>I ddarparu hyfforddiant ar asesiadau risg.</p> <p>I rannu'r Polisi Asesiad Effaith Diogelu Data gydag ysgolion.</p> <p>Dechrau cwblhau DPIAau gydag ysgolion lle mae angen rhai.</p>
7	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion adolygu'r ffurflenni caniatâd presennol a gwneud mwy o waith gydag ysgolion ynghylch cydsyniad a chreu polisi tynnu lluniau at ddibenion cyhoeddusrwydd ysgolion.</p>	<p>Mae adolygiad o'r ffurflenni caniatâd ar y gweill.</p> <p>Mae polisi tynnu lluniau at ddibenion cyhoeddusrwydd ysgolion wedi'i ddatblygu.</p>	<p>Cwblhau'r adolygiad o'r ffurflenni caniatâd presennol a rhannu ffurflenni newydd gydag ysgolion.</p> <p>Rhannu'r polisi tynnu lluniau at ddibenion cyhoeddusrwydd ysgol gydag ysgolion i'w fabwysiadu.</p>

8	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion weithio gydag ysgolion i sicrhau bod ganddynt brosesau ynghylch pwy sydd â mynediad at wybodaeth bersonol benodol a bod gwybodaeth yn cael ei chadw'n ddiogel o fewn yr ysgolion.</p> <p>Hefyd, gweithio gyda rhai ysgolion o ran gwaredu hen ddogfennau sydd wedi mynd heibio eu cyfnod cadw.</p>	<p>Mae gwaith wedi ei ddechrau. Mae mynediad at wybodaeth wedi bod yn rhan o symud gweinyddion ysgol ymlaen i Hwb, ond mae angen cwblhau mwy o waith o amgylch hyn.</p> <p>Mae'r ddogfen <i>Cyfnodau Cadw Ysgolion</i> wedi'i rhannu ag ysgolion eto.</p> <p>Mae ysgolion wedi derbyn y '<i>Polisi Trosglwyddo Cofnodion Ysgolion i Archifdy Ynys Môn</i>' i'w fabwysiadu. Mae hyn yn rhoi arweiniad ynghylch pryd i drosglwyddo dogfennau i Archifdy Ynys Môn.</p>	<p>Cwblhau gwaith ar fynediad at wybodaeth a chael gwared o hen ddogfennau.</p>
9	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion ad-drefnu sesiynau hyfforddi diogelu data llywodraethwyr a chwblhau'r broses o greu <i>Canllaw Diogelu Data Cyrff Llywodraethu Ysgolion</i>.</p> <p>I gyrff llywodraethu sicrhau bod aelodau'n cwblhau'r hyfforddiant ac yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau diogelu data.</p>	<p>Mae <i>Canllaw Diogelu Data Cyrff Llywodraethu Ysgolion</i> wedi ei greu ac ei rannu, ac mae sesiynau hyfforddi wedi parhau i'w cynnal.</p>	<p>I ysgolion i barhau i annog llywodraethwyr ysgol i ymgymryd â hyfforddiant diogelu data.</p>
10	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion ddiweddarau'r rhaglen hyfforddiant diogelu data cyffredinol ar gyfer staff a llywodraethwyr ysgolion.</p> <p>Hefyd, cynnwys hyfforddiant diogelu data mwy penodol ar gyfer staff perthnasol am y 12 mis nesaf e.e. darparu hyfforddiant penodol ar themâu</p>	<p>Mae sesiynau hyfforddiant wedi eu diweddarau ac wedi eu cynnal, gan gynnwys hyfforddiant ar-lein.</p>	<p>Parhau i gynnal hyfforddiant mwy penodol ar gyfer staff perthnasol yn yr ysgol (e.e. hyfforddiant delio gyda geisiadau gan wrthrych y data ar gyfer staff gweinyddol) ac ail-ddechrau darparu hyfforddiant diogelu</p>

	<p>megis rheoli risg gwybodaeth, rheoli cofnodion a rheoli risg.</p> <p>Edrych ar ddarparu hyfforddiant drwy dechnoleg fel Microsoft Teams neu Zoom yn ogystal â sesiynau o fewn yr ysgolion.</p> <p>Sicrhau bod staff perthnasol yn cwblhau'r hyfforddiant fel eu bod yn deall eu cyfrifoldebau diogelu data.</p>	<p>Mae sesiynau wedi ei cynnal ar Zoom, Teams ac drwy'r Learning Pool.</p>	<p>data cyffredinol ar gyfer staff ysgol.</p> <p>Cefnogi ysgolion i annog % uwch o'u staff wedi cwblhau hyfforddiant ar-lein.</p>
11	<p>I'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion baratoi adroddiad diogelu data blynyddol o hyn ymlaen.</p> <p>Mae angen i Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth Dysgu gadarnhau beth fydd yn cael ei gynnwys yn yr adroddiad blynyddol ond mae hyn yn debygol o fod yn seiliedig ar nifer y digwyddiadau diogelwch data, nifer y ceisiadau gan wrthrych y data, nifer y cwynion am ddiogelu data, gwybodaeth am bolisiau, cynllun ar gyfer y flwyddyn nesaf, manylion hyfforddiant ac argymhellion.</p> <p>Bydd hefyd yn seiliedig ar ddarnau o waith y bydd y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn eu gwneud o ran monitro cydymffurfiaeth ysgolion â deddfwriaeth, a fydd yn dibynnu ar chwilio am dystiolaeth o gydymffurfiaeth gan yr ysgolion.</p>	<p>Adroddiad diogelu data blynyddol wedi ei chreu.</p> <p>Mae'r Uwch Dîm Rheoli'r Gwasanaeth Dysgu wedi cadarnhau dylai adroddiadau yn y dyfodol gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nifer y digwyddiadau diogelwch data wedi eu hadrodd • nifer y ceisiadau gan wrthrych y data • nifer y cwynion diogelu data • pa bolisiau sydd wedi eu diweddarau/rhannu • hyfforddiant sydd wedi ei gynnig yn ystod y flwyddyn h.y. i bwy a pha bryd • argymhellion (wedi eu seilio ar wersi a ddysgwyd) i'w hystyried ar gyfer cynllun datblygu blwyddyn nesaf 	<p>Bydd gofyn i ysgolion adrodd ar y nifer o ddigwyddiadau diogelwch data; ceisiadau gan wrthrych y data a chwynion diogelu data yn symud ymlaen.</p> <p>Bydd y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn cynnal archwiliad diogelu data o bob ysgol ac bydd yn monitro cydymffurfiaeth cyffredinol diogelu data.</p>

2.2.1. Polisiâu, Arweiniad, Dogfennau a Thempledi a Rennir ag Ysgolion

Un o'r prif faterion a nodwyd ym mis Gorffennaf 2020 oedd nad oedd gan y rhan fwyaf o ysgolion bolisiâu a dogfennau allweddol cyfredol gan na chrëwyd nifer o'r polisiâu a'r dogfennau hyn ar gyfer ysgolion cyn penodi'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion.

Gan ei bod yn hanfodol bod polisiâu a dogfennau craidd yn cael eu mabwysiadu gan yr ysgolion, mae'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion wedi creu ac wedi rhannu'r polisiâu, canllawiau, dogfennau a thempledi canlynol gyda'r ysgolion i'w mabwysiadu a'u defnyddio:

Polisi, Canllaw a Dogfennau Allweddol	Wedi ei rannu ag ysgolion gan y Swyddog Diogelu Data Ysgolion
Dogfen Cyfnodau Cadw Ysgolion	Wedi ei rhannu eto ym mis Gorffennaf 2020 a Gorffennaf 2021 (rhannwyd ag ysgolion yn y man cyntaf yn 2018)
Polisi Diogelu Data Ysgolion (polisi statudol)	Rhagfyr 2020
Pecyn Digwyddiadau Diogelwch Data Ysgolion: <ul style="list-style-type: none"> • Polisi Digwyddiadau Diogelwch Data Ysgolion • Canllaw Digwyddiadau Diogelwch Data Ysgolion • Ffurflen Ymchwilio i Ddigwyddiad Diogelwch Data Ysgolion • Log Digwyddiadau Diogelwch Data Ysgolion • Adroddiad Digwyddiad Diogelwch Data i Gorff Llywodraethu Ysgol 	Ionawr 2021 Rhannwyd fersiwn 2 ym mis Hydref 2021 (wedi'i ddiweddarau ers symud o GDPR i UK GDPR gyda baner polisi a dogfen newydd)- ac eithrio'r Log Digwyddiadau Diogelwch Data Ysgolion
Pecyn Diogelwch Gwybodaeth Ysgolion <ul style="list-style-type: none"> • Polisi Diogelwch Gwybodaeth Ysgolion • Ffurflen Archwilio Diogelwch Gwybodaeth Ysgolion 	Ionawr 2021 Rhannwyd Fersiwn 2 ym mis Hydref 2021 (wedi'i ddiweddarau ers symud o GDPR i UK GDPR gyda baner polisi a dogfennau newydd)
Hysbysiad Preifatrwydd (gofyn statudol):	Ionawr 2021

<ul style="list-style-type: none"> • Hysbysiad Preifatrwydd Ysgolion - Cynradd / Uwchradd • Hysbysiad Preifatrwydd Ysgolion - Gweithlu'r Ysgol • Hysbysiad Preifatrwydd Ysgolion - Fersiwn Plant a Phobl Ifanc 	<p>Rhannwyd Fersiwn 2 ym mis Hydref 2021 (wedi'i ddiweddarau ers symud o GDPR i UK GDPR gyda baner polisi a dogfennau newydd)</p>
<p>Canllaw Diogelu Data Cyrff Llywodraethu Ysgolion</p>	<p>Ionawr 2021</p> <p>Rhannwyd Fersiwn 2 ym mis Hydref 2021 (wedi'i ddiweddarau ers symud o GDPR i UK GDPR gyda baner polisi a dogfennau newydd)</p>
<p>Gweithdrefn ar gyfer Rhannu Gwybodaeth gydag Awdurdodau'r Heddlu yn y Deyrnas Unedig (Gwynedd a Môn)</p>	<p>Gorffennaf 2021</p> <p>Rhannwyd Fersiwn 2 ym mis Hydref 2021 (wedi'i ddiweddarau gyda baner polisi a dogfennau newydd)</p>
<p>Pecyn Cais gan Wrthrych y Data Ysgolion</p> <ul style="list-style-type: none"> • Polisi Cais gan Wrthrych y Data Ysgolion • Log Ceisiadau gan Wrthrych y Data Ysgolion • Ffurflen Gais gan Wrthrych y Data Ysgolion • Templed Llythyr Cydnabod Cais gan Wrthrych y Data Ysgolion • Templed Llythyr Estyniad Cais gan Wrthrych y Data Ysgolion • Templed Llythyr Ymateb i Gais gan Wrthrych y Data • Dogfen ICO Cod Ymarfer Gwrthrych y Data 	<p>Gorffennaf 2021</p> <p>Rhannwyd Fersiwn 2 ym mis Hydref 2021 (wedi'i ddiweddarau gyda baner polisi a dogfennau newydd) – dim ond y Polisi Cais gan Wrthrych y Data Ysgolion a'r Ffurflen Cais gan Wrthrych y Data Ysgolion.</p>
<p>Polisi Prosesu Data Ysgolion</p>	<p>Hydref 2021</p>
<p>Polisi Trosglwyddo Cofnodion Ysgol i Archifdy Ynys Môn</p>	<p>Hydref 2021</p>

Mae llawer o'r polisiau a'r dogfennau sydd wedi'u rhannu wedi'u diweddarau i adlewyrchu'r newid yn y ddeddfwriaeth o GDPR i UK GDPR. Mae UK GDPR wedi'i fabwysiadu ers i'r DU adael yr Undeb Ewropeaidd ac mae polisiau a dogfennau wedi'u diwygio i gynnwys cyfeiriad at UK GDPR.

Mae dogfennau hefyd wedi'u diweddarau i gynnwys y faner polisi a dogfennau newydd sy'n nodi '*Gwasanaeth Swyddog Diogelu Data Ysgolion Môn*' yn hytrach na

'Gwasanaeth Dysgu Ynys Môn' i adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng y ddau wasanaeth. Mae gwahaniaeth cliriach bellach rhwng ysgolion a'r Gwasanaeth Dysgu gan fod gan y ddau broses diogelu data ar wahân (h.y. mae'r Gwasanaeth Dysgu yn dod o dan y broses diogelu data corfforaethol lle mae gan yr ysgolion broses diogelu data annibynnol).

Mae'r holl bolisiau, canllawiau, dogfennau a thempledi ar gael i'w lawrlwytho o Feicrowefan y Gwasanaeth Dysgu, lle mae adran benodol ar gyfer materion diogelu data.

Cynhaliwyd sesiwn hyfforddi gyda Phenaethiaid a staff perthnasol o'r ysgolion ar sail dalgylch gydag ysgolion cynradd ac fel grŵp ysgol uwchradd ar gyfer yr ysgolion uwchradd. Cynhaliwyd y sesiynau hyfforddi ar y cyd â rhannu'r polisiau a'r dogfennau fel bod gan ysgolion ddealltwriaeth o gynnwys y polisiau a'r dogfennau. Mae hyn yn ei gwneud yn haws i ysgolion allu monitro a gallu dangos tystiolaeth o'u cydymffurfiaeth â'r polisiau gan fod ganddynt well dealltwriaeth o'r cynnwys. Bydd y trefniant hwn yn parhau ar gyfer rhannu unrhyw bolisiau a dogfennau newydd.

2.2.2. Hyfforddiant Diogelu Data

2.2.2.1. E-Ddysgu

Ym mis Mai 2018, cyflwynwyd modiwl e-ddysgu gorfodol i holl staff y Cyngor ddarparu lefel sylfaenol o wybodaeth am ofynion y GDPR. Roedd hyn yn cynnwys staff yr ysgolion.

Er bod rhai o staff yr ysgolion wedi cwblhau'r modiwl yn ôl yn 2018, nid oedd pob aelod o staff wedi ei gwblhau. Mae ysgolion bellach yn y broses o sicrhau bod eu holl staff wedi cwblhau'r modiwl hwn. Hyd at 31 Hydref 2021, roedd 66% o staff yr ysgolion wedi cwblhau'r modiwl, ac mae ysgolion yn parhau i sicrhau bod staff yn cwblhau'r modiwl hwn cyn gynted â phosibl (llawer ohonynt drwy eu diwrnodau hyfforddi HMS).

Yn yr un modd, hyd at 31 Hydref 2021, roedd 51% o staff yr ysgolion wedi cwblhau'r modiwl ymwybyddiaeth seiber gorfodol ar-lein, ond mae ysgolion yn parhau i sicrhau bod staff wedi cwblhau'r modiwl hwn cyn gynted â phosibl.

2.2.2.2. Hyfforddiant Diogelu Data a roddir gan y Swyddog Diogelu Data Ysgolion

Darparwyd yr hyfforddiant canlynol i ysgolion gan y Swyddog Diogelu Data Ysgolion rhwng Gorffennaf 2020 a Thachwedd 2021:

Pwnc	Categori Staff	Dyddiad Darparu
Mynd drwy prif egwyddorion diogelu data yn y sesiwn anwytho/ail-gyfarwyddo penaeithiaid	Penaethiaid	06.11.20

Hyfforddiant diogelu data i lywodraethwyr ysgol	Llywodraethwyr Ysgol	26.11.20
Sesiwn hyfforddiant/ymwybyddiaeth polisïau a dogfennau i ddalgylchoedd (polisïau Cam 1)	Penaethiaid	04.01.21 & 08.01.21
Hyfforddiant diogelu data i lywodraethwyr ysgol	Llywodraethwyr Ysgol	28.01.21
Sesiwn hyfforddiant/ymwybyddiaeth polisïau a dogfennau i ddalgylchoedd (polisïau Cam 2)	Penaethiaid	23.02.21 & 26.02.21
Mynd drwy prif egwyddorion diogelu data yn y sesiwn anwytho/ail-gyfarwyddo penaethiaid	Penaethiaid	09.11.21
Hyfforddiant diogelu data i lywodraethwyr ysgol	Llywodraethwyr Ysgol	25.11.21
Sesiwn hyfforddiant/ymwybyddiaeth polisïau a dogfennau i ddalgylchoedd (polisïau Cam 3)	Penaethiaid	26.11.21 & 29.11.21 (mwy o sesiynau i'w cynnal)
Hyfforddiant ymwybyddiaeth diogelu data cyffredinol drwy dalgylchoedd	Holl staff ysgolion	26.11.21 (mwy o sesiynau i'w cynnal)

Nid yw hyfforddiant diogelu data i staff eraill yr ysgolion oni bai am Benaethiaid wedi'i ddarparu yn ystod y cyfnod hwn oherwydd pandemig Covid 19, ond mae sesiynau hyfforddi wedi'u trefnu wrth symud ymlaen.

Cynhelir sesiynau hyfforddi gyda'r Penaethiaid gyda phob polisi a phhecyn dogfennau diogelu data sy'n cael eu rhannu.

3. Cynllun Diogelu Data Ysgolion

3.1. Cynllun Cefnogaeth i Ysgolion – Polisïau a Gweithdrefnau Diogelu Data Ysgolion

Ym mis Medi 2020, datblygwyd 'Cynllun Cefnogaeth i Ysgolion - Polisïau a Gweithdrefnau Diogelu Data Ysgolion 2020-2021' ac fe'i cyflwynwyd i ysgolion ym mis Tachwedd 2020.

Rhannwyd nifer o bolisïau gydag ysgolion i'w mabwysiadu a darparwyd sesiynau hyfforddi fel rhan o'r cynllun hwn.

Mae nifer o gamau wedi'u symud i gynllun 2021-2022 oherwydd blaenoriaethau eraill oherwydd y pandemig ac oherwydd absenoldeb salwch hirdymor y Swyddog Diogelu Data Ysgolion.

3.2. Cynllun Diogelu Data Ysgolion 2021-2022

Ym mis Medi 2021, cyflwynwyd *Cynllun Diogelu Data Ysgolion 2021-2022* i ysgolion. Datblygwyd hwn yn seiliedig ar y cynllun blaenorol ar gyfer blwyddyn ysgol 2020-2021.

Comisiynodd y Cyngor *Strategic Risk Practice Zurich Risk Engineering UK* i gynnal adolygiad ac i baratoi adroddiad arolygu ar lywodraethu data/gwybodaeth a lefel gweithredu GDPR ar draws ysgolion Ynys Môn yn 2019.

O ganlyniad i'r adroddiad hwn, crëwyd Cynllun Gweithredu rhwng Gwasanaeth Archwilio a Risg y Cyngor a'r Gwasanaeth Dysgu er mwyn ymateb i'r pwyntiau a godwyd yn adroddiad *Zurich*. Mae'r cynllun hwn yn ymgorffori unrhyw gamau sydd heb eu cymryd o fewn y Cynllun Gweithredu.

Mae'r cynllun hwn yn cynnwys y darnau canlynol o waith a chamau gweithredu. Mae rhai ohonynt eisoes wedi dechrau:

3.2.1. **Polisiau a Dogfennau Diogelu Data**

Mi fydd nifer o bolisiau a dogfennau yn cael eu darparu i ysgolion eu defnyddio a'u mabwysiadu. Mae nifer o'r rhain yn fersiynau wedi'u diweddarau ar ôl gweithredu UK GDPR a mabwysiadu'r faner polisi a dogfennau newydd. Gweler adran 2.2.1 am fanylion polisiau a dogfennau sydd eisoes wedi'u rhannu ag ysgolion.

Bydd y dogfennau a'r polisiau canlynol yn cael eu rhannu ag ysgolion o dan y cynllun:

- **Pecyn Asesiad Effaith Diogelu Data Ysgolion:**
 - Polisi Asesiad Effaith Diogelu Data Ysgolion
 - Templed Asesiad Effaith Diogelu Data Ysgolion
 - Templed Cofrestr Risg
 - Matrics Risg

- **Pecyn System CCTV Ysgolion**
 - Polisi CCTV Ysgolion
 - Log Systemau CCTV

- **Polisi Rheoli Cofnodion Ysgolion**
- **Polisi E-Ddiogelwch Ysgolion**
- **Polisi E-bost Staff Ysgolion**
- **Polisi Cyfryngau Cymdeithasol Staff Ysgolion**
- **Pecyn Ffurflenni Caniatâd**
- **Polisi Tynnu Lluniau at Ddiben Cyhoeddusrwydd Ysgolion**

3.2.2. **Datblygu Proses Derbyn Polisiau**

Mae gwaith wedi dechrau ar geisio datblygu proses i ysgolion ei defnyddio i gadw cofnod o bolisiâu y mae staff ysgolion wedi'u darllen a'u derbyn, yn debyg i'r hyn y mae'r Cyngor yn ei ddefnyddio (system 4policy). Bydd hyn yn cefnogi ysgolion i gadw cofnodion fel tystiolaeth bod staff wedi darllen a derbyn polisiâu diogelu data allweddol.

3.2.3. Defnyddio'r Teclyn Adolygiad Rheolaeth Ysgolion (ARhY) fel Teclyn Monitro

Mae ysgolion unigol wedi bod yn ateb y cwestiynau sy'n ymwneud â diogelu data ar y System Adolygiad Rheolaeth Ysgolion er mwyn sefydlu gwaelodlin o ran lle maent yn ystyried eu hunain yn erbyn y gwahanol elfennau o gydymffurfiaeth diogelu data.

Wrth i ysgolion symud ymlaen drwy'r *Cynllun Gweithredu Diogelu Data Ysgolion*, byddant yn gallu diwygio eu sgoriau i symud tuag at y statws 'rhagorol'.

Cynhaliwyd sesiynau gydag ysgolion sydd angen cymorth i gwblhau'r cwestiynau diogelu data.

Mae pob polisi diogelu data sy'n cael ei rannu ac y mae angen i gorff llywodraethu'r ysgolion ei fabwysiadu'n ffurfiol yn cael ei ychwanegu at yr ARhY. Bydd angen i bob ysgol gadarnhau ar y system pan fydd pob polisi unigol wedi'i fabwysiadu'n ffurfiol.

Bydd y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn defnyddio'r ARhY i fesur ac adolygu cynnydd mewn perthynas â mabwysiadu polisiâu a chydymffurfio â diogelu data cyffredinol.

3.2.4. Mapio Proseswyr Data

Mae darn o waith wedi dechrau yn mapio proseswyr data a sicrhau bod gan ysgolion gytundebau diogelu data priodol gyda'u holl broseswyr data.

Mae hyn yn cynnwys ysgolion unigol yn cadarnhau pa systemau, rhaglenni ac apiau y maent yn eu defnyddio ac yn gwirio bod ganddynt Gytundebau Prosesu Data neu gytundebau diogelu data priodol eraill ar waith gyda darparwyr (proseswyr data).

3.2.5. Mapio'r Llif Data rhwng yr Ysgolion a'r Cyngor

Mae darn o waith wedi dechrau yn mapio'r llif data rhwng yr ysgolion a'r Cyngor i nodi lle mae angen cytundeb. Bydd hyn yn gwahaniaethu rhwng y berthynas rhwng yr ysgolion, y Cyngor a'r darparwyr yn glir.

3.2.6. Cytundeb Lefel Gwasanaeth ar gyfer y Gwasanaeth Swyddog Diogelu Data Ysgolion

Mae Cytundeb Lefel Gwasanaeth rhwng y Cyngor a'r ysgolion ar gyfer rôl y Swyddog Diogelu Data Ysgolion wedi'i ddatblygu. Mae hwn wedi'i rannu ag ysgolion i wneud sylwadau arno ac mae fersiwn derfynol wedi'i rhannu ym mis Tachwedd 2021 i ysgolion ei llofnodi.

Mae'r Cytundeb Lefel Gwasanaeth yn ei gwneud yn glir beth yw rôl y Swyddog Diogelu Data Ysgolion a pha gymorth a ddarperir i ysgolion o dan y cytundeb.

Mae diogelu data hefyd bellach wedi'i gynnwys yn y Cytundeb Partneriaeth rhwng ysgolion a'r Gwasanaeth Dysgu.

3.2.7. Diweddariad a Newyddlen Diogelu Data Ysgolion Tymhorol

Mae'r cynllun hefyd yn cynnwys diweddariadau diogelu data tymhorol a gyflwynir gan y Swyddog Diogelu Data Ysgolion i'r Fforymau Cynradd ac Uwchradd i drafod materion diogelu data a chynnydd yn erbyn y *Cynllun Diogelu Data Ysgolion*.

Mae hyn hefyd yn cynnwys rhannu newyddlen. Mae'r newyddlen gyntaf wedi'i rhannu ag ysgolion ym mis Tachwedd 2021.

Mae adran diogelu data ysgolion hefyd yn y bwletin llywodraethwyr ysgol.

Gwahoddir y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn rheolaidd hefyd i fynychu cyfarfodydd Fforymau Strategol Ysgolion Cynradd ac Uwchradd i drafod materion diogelu data sy'n peri pryder.

3.2.8. Cymorth Allanol i'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion

Darperir cymorth allanol gan Gwmni Celyn mewn perthynas â rhai o'r camau gweithredu a'r darnau o waith o fewn y cynllun hwn.

Hyd yma, mae Cwmni Celyn wedi bod yn darparu cymorth gyda mapio proseswyr data a mapio'r llif data rhwng yr ysgolion a'r Cyngor.

Bydd cymorth hefyd yn cael ei ddarparu gyda chreu templed Cofnodion o Weithgareddau Prosesu (*ROPA*) ar gyfer ysgolion.

4. Digwyddiad Seiber Ysgolion Uwchradd

Darganfuwyd ar 23 Mehefin 2021 digwyddiad seiber posibl wedi digwydd a effeithiodd bob un o'r pum ysgol uwchradd ym Môn - Ysgol Syr Thomas Jones; Ysgol Uwchradd Bodedern; Ysgol Gyfun Llangefni; Ysgol David Hughes ac Ysgol Uwchradd Caergybi.

Nid oedd yn hysbys ar y pryd a allai data personol a gedwir ar systemau'r ysgolion fod wedi'i beryglu yn ystod y digwyddiad. Codwyd y larwm ar ôl darganfod traffig amheus ar weinyddion e-bost ysgolion uwchradd.

Roedd systemau technoleg gwybodaeth - gan gynnwys cyfrifon e-bost - wedi cael eu hanalluogi dros dro i gyfyngu'r digwyddiad ar y pryd. Roedd tarfu ar yr ysgolion tra bod y digwyddiad yn cael ei gyfyngu.

Daeth y Cyngor â tîm o ymgynghorwyr seiber-dechnoleg arbenigol i mewn ar unwaith i ymchwilio i'r digwyddiad. Roedd y Ganolfan Seiber-ddiogelwch

Genedlaethol (NCSC) hefyd yn rhoi cymorth i ddatrys materion. Ni chanfu dadansoddiad fforensig o'r digwyddiad seiber unrhyw dystiolaeth bod systemau TGCh wedi'u hymdreiddio neu eu peryglu.

Adroddwyd am y digwyddiad i Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO) ac mae ymchwiliad wedi dechrau.

Ysgogodd y digwyddiad y Cyngor i gyflwyno gwaith wedi'i gynllunio, fel rhan o raglen Hwb Llywodraeth Cymru, i uwchraddio systemau technoleg gwybodaeth yr ysgolion uwchradd, arbennig a chynradd, ymlaen. Dechreuodd y gwaith o uwchraddio'r systemau a'r seilwaith TGCh dros wyliau'r haf.

Mae systemau data yr oedd yr ysgolion yn eu defnyddio wedi'u trosglwyddo i wasanaethau cwmwl Hwb. Mae gwaith yn mynd rhagddo i gwblhau'r trosglwyddiadau.

Bydd bod ar Hwb yn helpu i wneud y systemau yn yr ysgolion mor gadarn â phosibl ac yn lleihau'r risg o unrhyw ymosodiad neu ddigwyddiadau posibl yn y dyfodol.

Mae ymosodiadau seiber ar gynnydd ac maent yn dal i fod yn fygythiad gwirioneddol i ysgolion, ond mae'r gwaith o uwchraddio'r systemau a'r seilwaith yn rhoi ysgolion mewn sefyllfa fwy diogel.

Mae'r Cynllun Diogelu Data Ysgolion wedi cael ei hadolygu yng ngŵydd y digwyddiad, gan ei fod wedi cael effaith ar yr amserlen arfaethedig.

5. Datganiad y Swyddog Diogelu Data Ysgolion – Tachwedd 2021

Ers yr adroddiad diwethaf a gyhoeddwyd ym mis Gorffennaf 2020, oherwydd pandemig Covid 19, nid yw ysgolion wedi bod mewn sefyllfa i allu datblygu'r rhaglen diogelu data cyn gynted ag y buasant yn arferol yn gallu ei wneud. Nodwyd llawer o flaenoriaethau a chamau gweithredu yn yr adroddiad diwethaf, ond mae wedi bod yn anodd i'r ysgolion allu rhoi lefel fawr o flaenoriaeth i'r gwaith hwn oherwydd ymdrin â'r pandemig. Hefyd, oherwydd cyfnod o absenoldeb tymor hir i mi fel y Swyddog Diogelu Data Ysgolion, mae rhai agweddau ar y cynllun wedi'u symud ymlaen. Mae cymorth allanol yn cael ei ddarparu gan Cwmni Celyn mewn perthynas â rhai o'r gweithredoedd a darnau gwaith o fewn y cynllun yma.

Mae targedau wedi'u hadolygu sawl gwaith, ond er gwaethaf y pandemig a salwch hirdymor fy hun, gwnaed rhywfaint o gynnydd o ran mabwysiadu polisiau diogelu data allweddol. Gwnaed gwaith sylweddol hefyd i uwchraddio systemau a seilwaith TGCh yr ysgolion drwy drosglwyddo i wasanaethau cwmwl Hwb.

Mae'r **arferion** rheoli gwybodaeth o ddydd i ddydd yn yr ysgolion yn dal yn dderbyniol a bu camau cadarnhaol. Mae pob ysgol wedi'i chofrestru gyda Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth (ICO) ac maent yn talu eu ffi diogelu data blynyddol. Mae pob ysgol hefyd wedi mabwysiadu'r Polisi Diogelu Data Ysgolion statudol. Mae pob

ysgol wedi cofrestru ar gyfer Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru (WASPI) ers mis Gorffennaf 2020. Mae cynnydd hefyd yn nifer y cysylltiadau yr wyf fi fel y Swyddog Diogelu Data Ysgolion yn eu derbyn gan ysgolion yn gofyn am gyngor ac arweiniad.

Fodd bynnag, mae angen gwneud rhagor o waith o hyd i sicrhau bod yr holl bolisiau a dogfennau diogelu data allweddol wedi'u mabwysiadu a bod ysgolion yn monitro ac yn gallu dangos eu bod yn cydymffurfio â'r polisiau hyn (mae'n parhau i fod yn gyfrifoldeb corff llywodraethu'r ysgol i sicrhau bod pob polisi perthnasol yn cael eu mabwysiadu, gan gynnwys polisiau statudol e.e. Polisi Diogelu Data). Mae gwaith pellach i'w wneud o hyd i sicrhau bod gan bob ysgol brosesau cadarn ar waith i ddelio â digwyddiadau diogelwch data a cheisiadau gwrthrych y data.

Mae angen gwneud gwaith o hyd i sicrhau bod risgiau diogelu data yn cael eu rheoli'n effeithiol a bod cytundebau priodol ar waith gyda phroseswyr data. Mae mwy i'w wneud o hyd o ran nodi a darparu hyfforddiant penodol i staff ysgolion, gan gynnwys y corff llywodraethu, i sicrhau bod pawb o fewn strwythur yr ysgol yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau diogelu data.

Mae'n hanfodol bod yr ysgolion yn deall eu cyfrifoldebau a'u goblygiadau fel y rheolwyr data a'r disgwyliadau cyfreithiol sy'n deillio o hynny. Credaf fod ysgolion bellach yn deall eu rhwymedigaethau diogelu data yn well a phwysigrwydd diogelu data ac yn awr yn rhoi mwy o flaenoriaeth i sicrhau bod camau'n cael eu cymryd i gydymffurfio â gofynion o dan deddfwriaeth diogelu data.

Asesiad Sicrwydd Swyddog Diogelu Data Ysgolion (Tachwedd 2021)	Sicrwydd Rhesymol
Mae'r broses o ddechrau cael polisiau, prosesau ac arferion ar waith i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data wedi dechrau yn yr ysgolion, ond mae mwy o waith i'w wneud o hyd i gael pob ysgol ar yr un lefel a sicrhau bod gan ysgolion y gofynion sylfaenol ar waith i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data.	

6. Casgliadau a Chamau Nesaf

- Oherwydd y pandemig Covid 19, nid yw ysgolion wedi bod mewn sefyllfa i allu datblygu'r rhaglen diogelu data cyn gynted ag buasant yn arferol yn gallu ei wneud. Nodwyd llawer o flaenoriaethau a chamau gweithredu yn yr adroddiad diwethaf, ond mae wedi bod yn anodd i'r ysgolion rhoi lefel fawr o flaenoriaeth i'r gwaith hwn oherwydd ymdrin â'r pandemig.
- Bydd amserlen y cynllun yn cael ei hadolygu, gan gymryd i ystyried barn Penaethiaid.
- Gwnaed cynnydd o ran mabwysiadu polisiau diogelu data allweddol a gwella systemau a seilwaith TGCh yr ysgolion drwy drosglwyddo i wasanaethau cwmwl Hwb.
- Mae'r **arferion** rheoli gwybodaeth o ddydd-i-ddydd yn yr ysgolion yn dal i fod yn dderbyniol h.y. talu ffi gofrestru'r ICO.

- Mae angen gwneud rhagor o waith o hyd i sicrhau bod yr holl bolisiau a dogfennau diogelu data allweddol wedi'u mabwysiadu a bod ysgolion yn monitro ac yn gallu dangos eu bod yn cydymffurfio â'r polisiau hyn.
- Mae gwaith pellach i'w wneud o hyd i sicrhau bod gan bob ysgol brosesau cadarn ar waith i ddelio â digwyddiadau diogelwch data a cheisiadau gan wrthrych y data.
- Mae angen gwneud gwaith o hyd i sicrhau bod risgiau diogelu data yn cael eu rheoli'n effeithiol a bod Aseidiadau Effaith Diogelu Data yn cael eu cwblhau ar gyfer gweithgareddau prosesu risg uchel.
- Mae angen cwblhau gwaith i sicrhau bod cytundebau diogelu data priodol ar waith gyda phroseswyr data.
- Mae mwy i'w wneud o hyd o ran nodi a darparu hyfforddiant penodol i staff ysgol, gan gynnwys y corff llywodraethu, i sicrhau bod pawb o fewn strwythur yr ysgol yn ymwybodol o'u cyfrifoldebau diogelu data.
- Mae angen sicrhau bod gan ysgolion *ROPA* (gan gynnwys mapiau llif data) a Rhestr Asedau Gwybodaeth ar waith sy'n cael ei cadw yn gyfredol.
- Mae angen sicrhau bod gan bob ysgol Hysbysiadau Preifatrwydd addas a chyfredol a'u bod yn cael eu rhannu a'u bod ar gael i unigolion a bod ffurflenni casglu data a ffurflenni caniatâd yn cynnwys crynodeb o'r Hysbysiad Preifatrwydd.
- Mae angen cwblhau'r gwaith o ddefnyddio caniatâd gan gynnwys adolygu'r ffurflenni cyfredol.
- Mae angen cwblhau gwaith o amgylch mynediad at wybodaeth a chael gwared ar hen ddogfennau mewn ysgolion.
- Mae angen i'r Swyddog Diogelu Data Ysgolion gynnal ymweliad archwilio â phob ysgol i fonitro cydymffurfiaeth â rhwymedigaethau diogelu data.

Mae'r broses o ddechrau cael polisiau, prosesau ac arferion ar waith i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data wedi dechrau yn yr ysgolion, ond mae mwy o waith i'w wneud o hyd i gael pob ysgol ar yr un lefel a sicrhau bod gan ysgolion yr holl ofynion sylfaenol ar waith i gydymffurfio â deddfwriaeth diogelu data.